

Geografi Politik dan Pilihan Raya Di Kawasan Parlimen (P073) Pasir Salak, Perak Darul Ridzuan

*An Analysis Of Political Geography And Elections In Parliamentary Constituency
Of (P073) Pasir Salak, Perak*

Nurul Syafiza Rusli
¹Junaidi Awang Besar

Program Geografi
Pusat Kajian Pembangunan, Sosial dan Persekitaran
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Kebangsaan Malaysia

Correspondence e-mel: ¹jab@ukm.edu.my

ABSTRAK

Pilihan Raya Umum (PRU) ke-13, 2013 merupakan PRU paling sengit dalam sejarah pilihan ray umum di Malaysia dan disifatkan sebagai 'ibu' kepada kesemua 13 PRU yang telah diadakan di negara ini. Ini mewujudkan scenario persepsi dan partisipasi politik yang menarik dalam sejarah politik dan pilihan raya di negara ini termasuk di Perak. Justeru, adalah menjadi tujuan kajian ini untuk menganalisis geografi politik dan pilihan rayadi kawasan P73 Parlimen Pasir Salak serta mengkaji pilihan politik menuju PRU-14 akan datang. Dari segi geografi pilihan raya, Parlimen Pasir Salak yang merupakan kawasan luar bandar mengandungi 50 kawasan daerah mengundi dan merupakan kawasan majoriti etnik Melayu. Jika ditinjau dari aspek sejarah pilihan raya, kawasan Parlimen Pasir Salak merupakan kawasan yang dikuasai oleh Perikatan (kini BN) sejak Pilihan Raya Umum 1955 sehingga Pilihan Raya Umum 2013. Bagi mencapai objektif kajian, seramai 200 orang responden telah dipilih yang merupakan pengundi di kawasan tersebut dengan menggunakan instrumen borang soal selidik di samping temubual bersemuka, pemerhatian di lapangan dan juga rujukan terhadap sumber sekunder yang berkaitan. Data daripada borang soal selidik telah dianalisis menggunakan perisian SPSS dan dibentangkan dalam pelbagai bentuk jadual serta rajah. Hasil kajian mendapati bahawa persepsi dan partisipasi penduduk berbeza-beza berdasarkan kepelbagaian latar belakang demografi dan sosioekonomi mereka. 37.6 peratus pengundi berbangsa Melayu dikenal pasti sebagai golongan yang paling aktif berpartisipasi dalam politik yakni mendengar ceramah politik yang dianjurkan semasa kempen pilihan raya. Pandangan mereka dalam politik tempatan ini juga dipengaruhi oleh sumber maklumat politik yang disampaikan dan 56.5 peratus daripada keseluruhan responden menyatakan bahawa mereka paling mempercayai sumber maklumat politik daripada media elektronik. Dari segi sokongan kepada parti politik pula, majoriti responden menyatakan akan menyokong BN pada PRU akan datang.

Kata kunci: Pilihan raya umum, geografi politik, etnik, Melayu, luar bandar

ABSTRACT

13th General Election (GE) on 2013 was the most intense general election in the history of elections in Malaysia and was also described as ‘mother’ of all the general elections ever held in this country. This phenomenon creates a perceptions scenario together with interesting political participation all over the country, including in Perak. Thus, it is the purpose of this study to analyse the political geography and elections the parliamentary constituency of P073 Pasir Salak and to analyze the political choice in the next 14th General Election that will come. In perspective of electoral geography, the parliamentary constituency of Pasir Salak was located in rural area and have 50 voting districts and as majority of Malay voters. If a review of the historical aspects of the election, the study area, known as Pasir Salak is an area was always won by the Alliance (now BN) since the general election of 1955 to the 2013 General Election. To achieve the objectives of the study, a total of 200 respondents were chosen to represent voters in the region using the questionnaire in the next-to-face interviews, field observations and also a reference to the relevant secondary sources. Data and feedbacks from the questionnaires were then analyzed using SPSS and presented in numerous tables and figures. The results of the analysed data, found that the respondents’ political perception and participation varies based on their population diversity of demographic and socio-economic background. 37.6 percent of Malay voters was identified to be the most active race in political participation, political talk that is usually organized on the election campaign period. Their views on local politics is also influenced by the source of political information submitted and 56.5 percent of respondents said that they most trust the source of political information from the electronic media. In terms of support to political parties, a majority of respondents said they would support the BN in the coming general election.

Keywords: General Election, political geography, ethnic, Malay, rural

1. Pengenalan

Pengundian merupakan elemen yang paling penting dalam negara demokrasi. Konsep dan fungsi demokrasi tidak akan sempurna tanpa rakyat yang mengundi. Pilihan raya diadakan setiap lima tahun sekali atau kurang setelah Dewan Rakyat dan Dewan Undangan Negeri dibubarkan. Pilihan raya dijalankan untuk mengekalkan atau memilih pucuk pimpinan yang baru bagi menerajui negara. Pilihan raya juga merupakan satu cara untuk memilih calon bagi mengisi jawatan di peringkat tertinggi kerajaan. Pilihan raya dapat menentukan calon dari parti dipilih sebagai Perdana Menteri manakala Perdana Menteri pula akan melantik beberapa orang untuk menjawat pelbagai jawatan menteri dalam pelbagai kementerian di bawahnya. Urusan pilihan raya ini dikendalikan oleh sebuah badan bebas iaitu Suruhanjaya Pilihan raya (SPR) yang dilantik oleh Yang Dipertuan Agong. Kakitangan yang dilantik adalah berdasarkan kebolehan dan kelayakan serta berkecuali daripada pengaruh politik.

Bagaimanakah politik boleh dihubungkan dengan geografi? Sebenarnya pada realitinya, apabila kita membincangkan tentang politik terutamanya dalam persoalan pilihan raya, aspek geografi tidak dapat diabaikan. Menurut Jackson (1964), geografi

politik adalah satu kajian fenomena politik dalam konteks ruang sama ada yang melibatkan analisis sempadan, pola geografi hasil daripada tindakan kuasa sesebuah kerajaan atau keadaan politik sesuatu unit atau negara baru. Geografi politik memberi penekanan terhadap fenomena politik dan menumpukan perhatian kepada struktur institusi itu dijalankan dan bagaimana ia terlibat dalam pembentukan corak dan hubungan geografi. Sistem pilihan raya sangat dipengaruhi oleh faktor geografi iaitu dari aspek penentuan membahagikan jumlah pengundi atau bilangan pengundi di sesuatu kawasan iaitu sama ada kawasan Parlimen atau kawasan Dewan Undangan Negeri. Faktor geografi seperti manusia dan fizikal juga berkait rapat dengan penentuan sempadan sesuatu kawasan pilihan raya iaitu berasaskan pola taburan penduduk, komposisi etnik dan sebagainya. Justeru, adalah menjadi tujuan penulisan makalah ini untuk menganalisis geografi politik dan pilihan raya di kawasan Parlimen (P073) Pasir Salak, Perak Darul Ridzuan.

2. Tinjauan Literatur

Terdapat beberapa kajian awal ke atas senario politik di Perak sama ada isu semasa, kepemimpinan mahupun yang berkaitan dengan pilihan raya telah dilakukan oleh penyelidik tempatan. Kamaruddin (1988) dalam buku beliau yang bertajuk “*Riwayat Hidup Menteri Besar-Menteri Besar Perak Darul Ridzuan*” menjelaskan bahawa 7 orang tokoh yang pernah menjadi Menteri Besar Perak mempunyai latar belakang dan gaya kepimpinan yang tersendiri. Kesemua tokoh ini berkebolehan dalam mentadbir negeri dan menyelesaikan masalah yang dihadapi menjadikan mereka sebagai tokoh yang berjasa kepada bangsa dan negeri Perak.

Junaidi dan Mohd Fuad (2009); dan Junaidi et al. (2010) berpendapat Pilihan Raya Kecil (PRK) Parlimen Bukit Gantang yang diadakan pada 7 April 2009 kerana kematian penyandangannya iaitu Roslan Shahrudin daripada PAS dapat dijadikan pungutan suara rakyat sama ada menerima atau sebaliknya terhadap penubuhan kerajaan baru Negeri Perak dibawah pemerintahan BN. Hasil kajian menunjukkan hampir 100 peratus responden etnik Melayu, Cina dan India menjadikan televisyen sebagai sumber utama maklumat politik mereka. Dari segi kriteria calon pula, responden Cina menyatakan mereka memilih calon yang mesra rakyat berbanding Melayu dan India. Responden Melayu, Cina dan India bersetuju bahawa mereka tidak merestui wakil rakyat mereka berhenti dan melompat parti. Persoalan mengenai krisis perlembagaan negeri Perak memperlihatkan responden Melayu lebih cenderung menyokong Institusi Raja dan sebaliknya bagi responden Cina dan India. Ketiga-tiga kaum bersetuju Perdana Menteri Malaysia, Dato’ Sri Mohd. Najib Tun Haji Abdul Razak akan dapat menerajui pembangunan negara dengan lebih inovatif dan progresif. Bloggers Network Perak (2009) dalam buku yang bertajuk “*Rampasan Kuasa Negeri Perak Durjana UMNO-BN: Siapa Menteri Besar yang Sah Mengikut Undang-Undang*” menjelaskan bahawa rampasan kuasa di Perak oleh BN/UMNO merupakan peristiwa politik yang tidak berperlembagaan dan mengkhianati mandat rakyat yang memilih PR untuk memerintah Perak selepas PRU 2008.

Amer Hamzah (2011) dalam bab dalam buku yang bertajuk “*The Real Question on Perak*” menjelaskan bahawa krisis politik Perak menimbulkan persoalan dari segi kuasa Menteri Besar dan Sultan dari segi pembubaran DUN atau pembentukan kerajaan baharu berlandaskan kedaulatan undang-undang yang sebenar. Kuek (2012) dalam kajian PRK Parlimen Bukit Gantang, Perak mendapati sokongan padu pengundi Cina di samping kekecewaan pengundi terhadap peristiwa rampasan kuasa kerajaan negeri Perak oleh BN menjadi faktor utama kemenangan PAS dalam PRK tersebut.

Junaidi & Mohd Fuad (2013) dalam kajian PRK kawasan Parlimen Bukit Gantang, Perak mendapati bahawa antara faktor-faktor penyebab BN menang di kawasan Melayu pada PRK ini ialah krisis politik dan perlembagaan di Perak. Orang Melayu tidak setuju dengan Pakatan Rakyat kerana kritikan Karpal Singh (DAP) dan Dato' Seri Mohammad Nizar Jamaluddin (PAS) terhadap Sultan Perak kerana tindakan ini dianggap tidak menghormati Artikel 16 (6) Undang-undang Tubuh Negeri Perak iaitu Kuasa Sultan Perak dalam memutuskan perlantikan Menteri Besar Perak.

Amir Hasan (2013) dalam kajian pola pengundian di Perak dalam pra PRU-13 menjelaskan bahawa adalah sukar untuk membuat ramalan parti yang bakal menang besar pada PRU-13 di Perak. Namun kemenangan parti politik yang bertanding sangat bergantung kepada faktor yang mempengaruhi corak pengundian iaitu faktor politik dalaman Perak dan juga politik kebangsaan. Amer Saifude (2013) dalam kajian pola pengundian PRK Parlimen Bukit Gantang menjelaskan bahawa kemenangan PAS dalam PRK tersebut disebabkan peristiwa semasa sosiopolitik Perak iaitu disebabkan peralihan kuasa daripada Kerajaan PR kepada Kerajaan BN-UMNO tanpa mendapat mandat rakyat yang telah mengecewakan sebilangan kelompok pengundi dan disifatkan sebagai lambang kerakusan BN-UMNO.

Junaidi et al. (2014) dalam kajian PRK Parlimen Teluk Intan mendapati secara keseluruhannya sokongan pengundi di kawasan ini dipengaruhi oleh 'pilihan rasional'. Ini kerana berdasarkan pemerhatian di lapangan melalui senario kempen dan penerimaan pengundi ketika itu menunjukkan majoriti pengundi di kawasan Parlimen Teluk Intan mengundi calon atau parti yang dapat membawa perubahan dan pembangunan yang lebih baik terutamanya pengundi daripada etnik Melayu dan India. Reema (2014) dalam kajian PRU-13 di kawasan Parlimen Lumut, Perak menjelaskan bahawa kemenangan calon Melayu PKR di kawasan tersebut disebabkan sokongan pengundi Melayu kepada calon tersebut kerana calon BN adalah daripada etnik Cina.

Siti Noranizahhafizah & Jayum (2016) dalam kajian keputusan PRU 2013 di negeri Perak menjelaskan bahawa pada PRU 2013 yang lalu, BN menang di negeri Perak dengan kedudukan yang sengit seperti PR pada PRU 2008. Kedudukan ini dilihat agak goyah kerana sekiranya berlaku perubahan kedudukan beberapa kerusi, parti yang pemerintah boleh jatuh seperti yang berlaku kepada PR selepas PRU 2008. Madhi & Muhamad Nadzri (2017) dalam buku yang bertajuk "Kerajaan Pakatan Rakyat di Perak: Gelora dalam Politik Gabungan" menjelaskan bahawa pemerintahan Pakatan Rakyat di Perak selama 11 bulan bukan sahaja singkat tetapi juga penuh drama dan kontroversi.

Khairi, Ramli & Tuan Waheeda (2019) dalam kajian PRU 2018 di Perak menyatakan bahawa politik lompat parti terus mewarnai senario politik negeri untuk membentuk Kerajaan Negeri yang stabil. Iskandar Dzulkarnain (2020) menjelaskan bahawa undi Melayu yang berpecah kepada tiga parti iaitu BN, PAS dan PH di Perak serta PH yang mendapat undi majoriti daripada pengundi Cina dan India menyebabkan PH berjaya menawan Perak dengan jumlah kerusi DUN yang tipis.

Haslinda (2020) dalam artikel jurnal yang bertajuk "Election During Covid-19 Pandemic: Constitutional Perspectives" menjelaskan bahawa garis panduan yang digunakan semasa pilihan raya kecil kerusi DUN Chini telah digunakan dalam pilihan raya kecil Slim dengan beberapa penambahbaikan untuk membendung penularan Covid-19. SPR mengeluarkan kenyataan akhbar Garis Panduan Pencegahan Covid-19 Pelaksanaan Pilihan Raya di Pilihan Raya Kecil Slim pada 14 Ogos 2020. Kandungan garis panduan yang dikeluarkan adalah seperti SOP semasa PRK Chini Suruhanjaya Pilihan Raya Malaysia, 14 Ogos 2020. Ini termasuk bilik gerakan parti dan bilik pilihan raya kecil yang lebih kecil yang dibenarkan dibuka semasa pilihan raya kecil, termasuk

pada hari pengundian, tertakluk kepada SOP yang ditetapkan oleh SPR. Bilik gerakan hendaklah terlebih dahulu berdaftar dengan SPR bagi tujuan pemantauan, kempen dan ceramah hanya boleh dijalankan di kawasan tertutup atau berpagar bagi memudahkan pemantauan dan pemeriksaan suhu badan, jumlah kehadiran hendaklah mengikut saiz lokasi dengan penjarakan sosial, dan tidak melebihi 250 individu pada satu-satu masa, dan adalah wajib untuk semua menggunakan topeng muka.

Junaidi & Rosniza Aznie (2021) dalam bab dalam buku yang bertajuk “Sentimen dan Sokongan Politik Luar Bandar” di kawasan Parlimen Pasir Salak, Perak mendapati bahawa pengundi di luar bandar dipengaruhi sentimen kepartian yang kuat dan setia atau lebih dikenali sebagai identifikasi parti yang kental. Identifikasi parti yang kuat tersebut pula dipengaruhi oleh ikutan terhadap anutan ideologi politik sejak turun temurun (pengaruh kekeluargaan) dan juga berfahaman ideologi kepartian yang tinggi. Golongan ini juga kebiasaannya mempunyai semangat feodalisme yang tinggi iaitu patuh kepada arahan pemimpin dan bermentalitikan ‘politik pembangunan’ yang tinggi. Justeru, parti yang mempunyai ideologi yang jelas serta mempunyai jentera akar umbi yang mantap akan disokong oleh pengundi luar bandar ini. Mereka juga lebih selesa dan yakin dengan parti politik sedemikian dan akan terus kekal menyokong parti politik tersebut dalam setiap pilihan raya.

Nur Adilah Shahirah, Ariff Aizuddin & Mazlan (2021) dalam artikel yang bertajuk “Pilihan Raya Kecil Slim 2020 di Perak, Malaysia: Prestasi Perikatan Nasional” mendapati bahawa fenomena PRK Slim yang berlaku di saat negara dibebani penularan virus pandemik ini memperlihatkan pelbagai isu berbangkit dalam menstabilkan pentadbiran negara rentetan episod rampasan kuasa berlaku buat julung kalinya setelah negara digemparkan dengan keruntuhan empayar rejim BN yang berdiri kukuh selama lebih enam dekad lamanya. Kajian ini melihat bahawa isu rampasan kuasa serta penggulingan kerajaan membawa impak yang berbeza berbanding pilihan raya yang lepas setelah gagasan kerajaan yang baru ini kembali mendaki tampuk pemerintahan yang pernah didiami mereka sebelum ini. Dalam erti kata lain, PRK Slim merupakan satu penanda aras bagi mengukur sokongan pengundi terhadap kerajaan baru yang tidak dipilih rakyat dengan menggulingkan kerajaan yang sedia ada. Walaupun PRK Slim ini boleh dikategorikan sebagai salah satu kes ataupun fenomena yang terpencil, namun ia tetap mempunyai signifikan yang tersendiri bagi melihat penerimaan pengundi rentetan pelbagai episod ketidaktentuan politik yang menimpa negara. Kajian ini memberikan gambaran akan kesetiaan pengundi di Slim terhadap rejim BN, tanpa dipengaruhi sentimen politik nasional sebagaimana parti tersebut merupakan sebahagian daripada kerajaan baru yang tidak diundang masuk ke dalam pentadbiran melalui proses demokrasi, sekaligus memberikan gambaran yang jelas akan posisi dinamik serta ketidaktentuan politik negara yang telah mencorakkan lagi landskap politik di Malaysia.

Junaidi, Rosmadi & Mohd Muslim (2021) dalam artikel jurnal yang bertajuk “Geografi Pilihan Raya Parlimen Bagan Serai: Isu dan Aplikasi” menjelaskan bahawa kawasan Parlimen Bagan Serai merupakan kawasan luar bandar yang dihuni majoriti Melayu terutamanya berketurunan Banjar yang berasal daripada Indonesia mempunyai sokongan kepada BN dan PAS/PKR yang seimbang, namun kedua-dua parti politik tersebut mempunyai penyokong atau kubu kuat di kawasan Daerah Mengundi tertentu iaitu BN di Alor Pongsu, Matang Gerdu, Changkat Lobak, Parit Simpang Lima, Kedai Dua, Pandak Puteh, Kubu Gajah, Kota Bandung, Telok Medan, Jalan Gula, Kampong Dew, Matang Jelutong dan Pondok Tanjong Barat manakala PAS di Mesjid Tinggi, Parit Gabis, Parit Haji Amin, Gunong Semanggol dan Parit Haji Taib. PH/PKR pula menguasai kawasan campuran dan majoriti pengundi etnik Cina serta India di Jalan

Baharu, Ladang Chersonese, Ladang Gula, Sungai Dungun, Ladang Lian Seng, Bagan Serai, Main Road Bagan Serai, Jalan Siakap and Kuala Gula. Faktor identifikasi parti, ideologi keagamaan Islam, politik pembangunan, isu semasa dan faktor calon mempengaruhi sokongan pengundi kepada parti politik yang bertanding mengikut kawasan-kawasan daerah mengundi tertentu.

Siti Noranizahhafizah et al. (2021) dalam bab dalam buku yang bertajuk “Rasional Politik Pilihan Raya di Perak Dalam PRU-14” menjelaskan bahawa PH telah berjaya membentuk kerajaan di negeri Perak. Namun, berdasarkan keputusan PRU-14 dapat dikatakan kedudukan PH dan BN hampir sama kuat kerana PH melebihi dua kerusi dari BN dan baki tiga kerusi dimenangi oleh PAS. Namun, dengan adanya sokongan daripada dua ADUN BN memihak kepada PH, dapat membentuk kerajaan dan melancarkan perantikan menteri besar. Kedudukan yang sengit ini dilihat agak goyah kerana sekiranya berlaku perubahan kedudukan beberapa kerusi atau pakatan, parti yang pemerintah boleh jatuh seperti yang berlaku kepada PR selepas PRU 2008.

3. Metodologi dan Kawasan Kajian

3.1 Tata Cara Pengumpulan Data

Bagi mendapatkan data soal selidik dalam kajian ini, seramai 100 responden telah diberikan borang soal selidik berdasarkan kepada dua kawasan Daerah Mengundi di bandar dan luar bandar. Pemberian borang soal selidik di dua DM adalah lebih tertumpu kepada kawasan kejiranan, masjid, kedai-kedai serta restoran-restoran yang berada di kawasan kajian.

3.2 Analisis Data

Data yang diperoleh di lapangan dianalisis dan dihuraikan secara deskriptif dan analitikal. Borang kaji selidik yang telah siap diisi telah diproses dan dianalisis. Kaedah ini akan membolehkan maklumat yang dipersembahkan dengan lebih mudah dan tepat. Selain itu data sekunder yang berkaitan akan digunakan untuk menguatkan dapatan dan perbincangan hasil kajian. Kaedah ini akan menerangkan sebab dan kesan tentang hasil kajian yang diperoleh. Data primer dan sekunder diubahsuai dan dipersembahkan dalam bentuk jadual mudah. Penganalisan data akan dilakukan dengan menggunakan program *Statistics Package for Social Science extra* (SPSSx) yang disokong dengan kajian lepas dan sumber sekunder yang berkaitan dengan menggunakan kaedah statistik deskriptif dan inferensi. Melalui penggunaan SPSS, penyelidik dapat membuat pengiraan dengan menggunakan teknik statistik deskriptif dan hasilnya dapat dipersembahkan sama ada dalam bentuk jadual, carta, rajah dan graf.

3.3 Kawasan Kajian

Nama Pasir Salak diangkat menjadi ‘Parlimen Pasir Salak’ pada tahun 1982 ketika pilihan raya diadakan. Sebelum itu Parlimen Pasir Salak dikenali dengan nama Parlimen Hilir Perak. Pada tahun itu, Dato Megat Junid Megat Ayob dari Kampung Padang menjadi calon Barisan Nasional bagi kerusi Parlimen Pasir Salak. Sementara Tan Sri Ramli Ngah Talib bertanding di kawasan Dewan Undangan Negeri Perak kawasan Kampung Gajah.

Parlimen Pasir Salak (P.073) dibahagikan kepada Sungai Manik (N.48) dan Kampung Gajah (N.49). N.48 Sungai Manik terletak di daerah Hilir Perak, negeri Perak. Sungai Manik mendapat nama dari terjumpanya sejumlah manik-manik di tepi Sungai Manik yang dipercayai digunakan orang zaman purbakala. Manik ialah biji-biji halus yang dibuat daripada logam atau tembikar. Nama Sungai Manik terkenal kerana Perang Sabil atau Perang Sungai Manik yang dilakukan oleh orang Melayu semasa Zaman Darurat 1948-1960. Kampung/kawasan Sungai Manik ialah Chenderong Balai, Chikus, Chui Chak, Chui Chak Tengah, Chui Chak Utara, Degong, Headworks, Kampung Parit 3D, Kampung SC, Kunci Ayer Empat, Labu Kubong, Langkap, Langkap Tengah, Langkap Utara, Parit 13a Sungai Lampam, Parit 3a Sungai Tunku, Parit Satu, Parit Satu Sg Rambai, Pelawan Timor, Permatang, Simpang Empat Balai Polis, Sungai Manik, Sungai Tukang Sidin dan Parit 9B Sungai Manik (Sumber: https://ms.wikipedia.org/wiki/Sungai_Manik).

N49 Kampung Gajah pula terletak di tepi tebing kanan Sungai Perak, Perak. Kampung Gajah terletak kira-kira 75 km di barat bandar Ipoh. Bandar Teluk Intan terletak di selatan Kampung Gajah, kira-kira 25 km. Kampung Gajah merupakan sebuah pekan yang sedang membangun. Secara umum, penduduk di Kampung Gajah berbangsa Melayu, kurang bangsa Cina dan India seperti bandar-bandar yang lain. Penduduknya bekerja dalam sektor pertanian seperti mengutip buah durian dan bersawah padi. Kelapa sawit banyak ditanam hasil kerjasama agensi kerajaan iaitu FELCRA. Asal-usul nama Kampung Gajah ini mendapat nama kerana banyak gajah di hutan rimba berhampiran dengan Bukit Tunggul, Kampung Gajah. Gajah-gajah ini berkeliaran mencari makan dan makan pokok pisang, umbut kelapa dan buah ketior yang dipunyai penduduk kampung. Oleh itu kawasan ini dinamakan Kampung Gajah (Sumber: https://ms.wikipedia.org/wiki/Kampung_Gajah).

Kampung/kawasan Kampung Gajah termasuk Mukim Bandar, Bandar Pusat Seberang Perak, Bukit Cawi Seberang Perak, Changkat Pinggan, Chenderong Kelubi, Kampung Air Mati, Kampung Balun Bidai, Kampung Pengkalan Nibong, Kampung Changkat Rambai, Kampung Changkat Bayas, Kampung Gajah, Kampung Bandar Lama, Kg Teluk, Kampung Geronggong, Kampung Paloh Pachat, Kampung Pasir Garam, Kampung Pasir Kubu, Kampung Pulau Besar, Kampung Sejagop, Kampung Setia, Kampung Sungai Durian, Kampung Sungai Ranggam, Kampung Sungai Rubana, Kampung Telok Baharu, Kota Setia, Ladang Rubana Bahagian 2, Ladang Seberang, Bandar Tua, Pasir Jeneris, Pasir Salak, Pulau Juar, Pulau Tiga, Pulau Gajah, Selat Pulau, Sungai Besar, Sungai Buaya, Sungai Galah, Sungai Jejawi, Sungai Kerang, Tanjong Bidara, Tanjong Kubu dan Telok Sareh.

Bentuk muka bumi di kawasan Parlimen Pasir Salak adalah bersifat tanah pamah. Terdapat juga sedikit gunung-ganang. Majoriti bentuk muka bumi di Parlimen Pasir Salak adalah bersifat aluvium iaitu sesuai untuk penanaman padi. Terdapat banyak kawasan jelapang padi. Selain itu, terdapat juga aktiviti penanaman ladang kelapa sawit. Suhu di kawasan Pasir Salak adalah 37 darjah celcius. Cuaca pula adalah normal iaitu hujan dan panas sepanjang tahun. Cuaca yang agak baik ini membolehkan penanaman padi, kelapa sawit, durian dan aktiviti kraf tangan iaitu labu sayong.

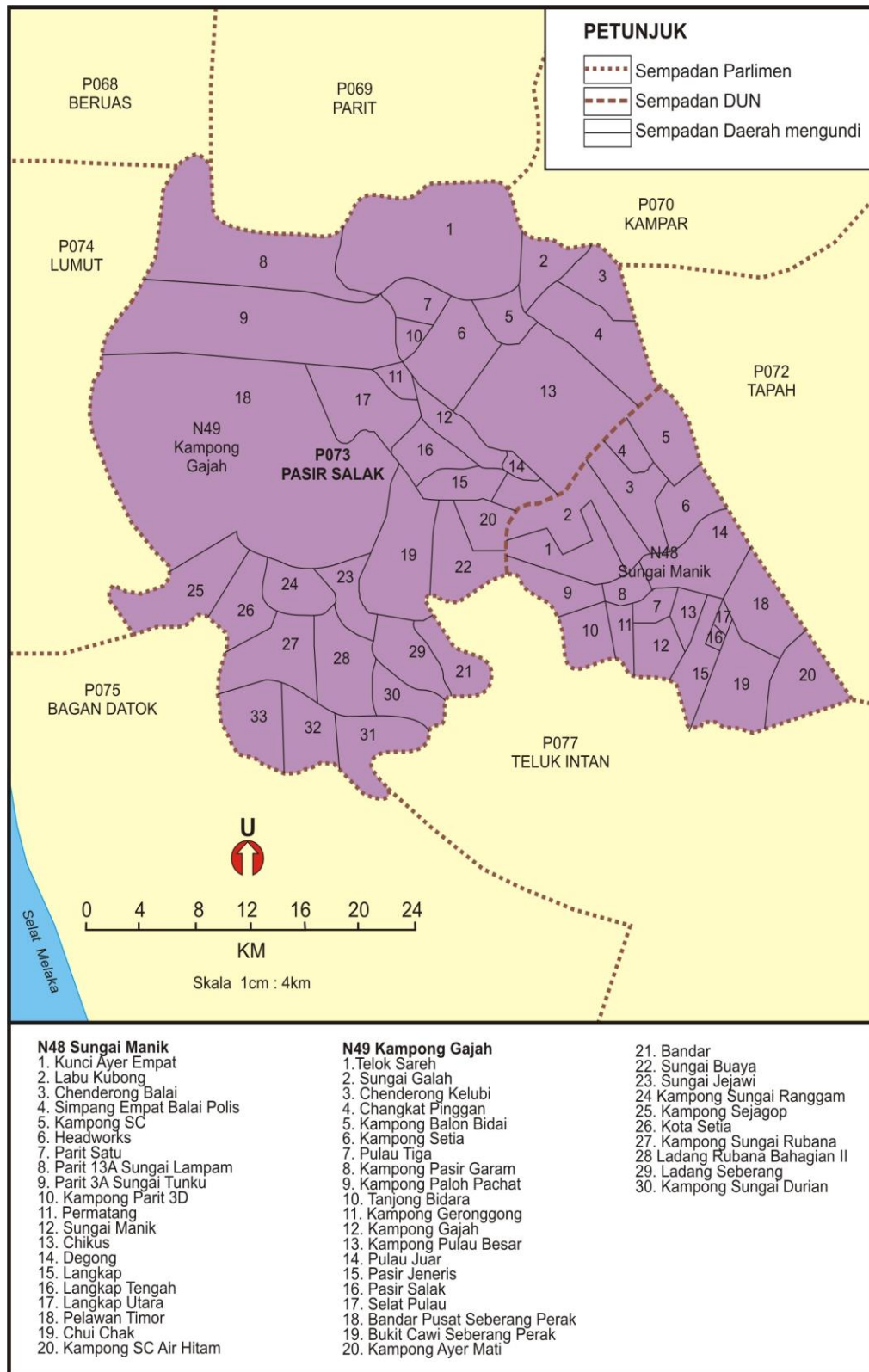
Persempadanan kawasan Parlimen Pasir Salak dibahagikan kepada 50 kawasan daerah mengundi yang terdiri daripada kaum Melayu, Cina, India dan lain-lain. Daerah mengundi di Sungai Manik adalah sebanyak 20 kawasan dan daerah mengundi di Kampung Gajah sebanyak 30 kawasan. Di Parlimen Pasir Salak, jumlah

pemilih adalah sebanyak 51,498 orang iaitu Sungai Manik (N48) sebanyak 26,028 orang pemilih dan Kampung Gajah (N49) sebanyak 26,470 orang pemilih.

Dalam Parlimen Pasir Salak, peratusan pengundi mengikut etnik ialah 79.7 peratus bagi Melayu, 13.5 peratus bagi Cina, 3.9 peratus bagi India dan selebihnya adalah lain-lain iaitu sebanyak 2.9 peratus. DUN Sungai Manik terdiri daripada Melayu (93.2 peratus), Cina (0.8 peratus), India (3.1 peratus) dan lain-lain (2.9 peratus), manakala bagi DUN Kampung Gajah pula, 65.4 peratus ialah Melayu, 26.9 peratus terdiri daripada Cina, 4.7 peratus ialah India dan selebihnya 2.9 peratus iaitu etnik-etnik lain.

Persempadanan pilihan raya dijalankan pada 10 tahun sekali berlandaskan kepada geografi dan topografi sesuatu kawasan, tahap pembangunan, demografi, kemudahan asas, dan komunikasi serta kemampuan Kerajaan (Negeri dan Persekutuan) bagi menampung kos yang terlibat dalam pertambahan kerusi DUN dan Parlimen. Dalam sejarah di Malaysia, proses persempadanan pilihan raya telah dilakukan sebanyak lima kali iaitu pada tahun 1958, 1960, 1974, 1984 dan 2003. Proses persempadanan semula boleh menyebabkan berlakunya perubahan bilangan pemilih secara keseluruhan, perubahan bilangan pemilih mengikut kaum, perubahan kedudukan dan pertambahan serta pengurangan daerah mengundi, pertambahan kerusi DUN, perubahan kedudukan DUN dalam kawasan Parlimen serta memberi kesan terhadap keputusan pilihan raya.

Persempadanan bahagian pilihan raya untuk PRU 2013 bagi N48 Sungai Manik dalam Parlimen P73 Pasir Salak mengandungi daerah-daerah mengundi Kunci Ayer Empat, Labu Kubong, Chenderong Balai, Simpang Empat Balai Polis, Kampong SC, Headworks, Parit Satu, Parit 13A Sungai Lampam, Parit 3A Sungai Tunku, Kampong Parit 3D, Permatang, Sungai Manik, Chikus, Degong, Langkap, Langkap Tengah, Langkap Utara, Pelawan Timor, Chui Chak, Kampong SC Air Hitam. Bagi N49 Kampong Gajah pula meliputi daerah mengundi Telok Sareh, Sungai Galah, Chenderong Kelubi, Changkat Pinggan, Kampong Balun Bidai, Kampong Setia, Pulau Tiga, Kampong Pasir Garam, Kampong Paloh Pachat, Tanjong Bidara, Kampong Geronggong, Kampong Gajah, Kampong Pulau Besar, Pulau Juar, Pasir Jeneris, Pasir Salak, Selat Pulau, Bandar Pusat Seberang Perak, Bukit Cawi Seberang Perak, Kampong Ayer Mati, Bandar, Sungai Buaya, Sungai Jejawi, Kampong Sungai Ranggung, Kampong Sejangop, Kota Setia, Kampong Sungai Rubana, Ladang Rubana Bahagian II, Ladang Seberang, Kampong Sungai Durian, Kampong Telok Baharu, Tanjong Kubu dan Sungai Besar (Lihat Rajah 1).

RAJAH 1. Peta Kawasan Daerah-Daerah Mengundi dalam Parlimen Pasir Salak, Perak
 (Sumber: Diubahsuai daripada Pelan Warta (PW) Parlimen Pasir Salak,
 Pejabat Pilihan Raya Negeri Perak, Ipoh, 2016)

4. Dapatan dan Perbincangan

4.1 Kriteria Pemimpin Yang Disokong

Calon merupakan salah satu faktor politik yang penting dalam proses pilihan raya sistem pilihan raya demokrasi. Justeru, mana-mana parti yang layak bertanding di sesebuah kawasan pilihan raya akan memilih seorang calon yang layak dan berpotensi bagi memastikan kemenangan majoriti undi di pihak masing-masing. Pemimpin yang mempunyai tanggungjawab yang tinggi serta memenuhi kriteria pengundi dilihat mampu memenangi hati pengundi seterusnya menang dalam pilihan raya.

JADUAL 1. Kriteria pemimpin yang disokong

Kriteria Pemimpin Yang Disokong	Peratus (Ya)
Bersikap jujur, ikhlas dan amanah	91.0
Berjiwa/mesra rakyat dan selalu turun padang	81.0
Berlaku adil kepada semua pihak	76.0
Bersih daripada rasuah	61.5
Mengutamakan perpaduan kaum dan agama	55.5
Berkarisma atau mempunyai ketokohan	46.0
Berpengetahuan agama yang mendalam	19.0
Calon Tempatan	17.0
Patuh pada parti yang didokong	17.0
Berkemampuan menjelaskan isu nasional/negara	16.5
Sebangsa	6.0
Mempunyai hubungan yang baik dengan agensi pelaksana/agensi kerajaan dan NGO	5.0
Peka terhadap isu global/antarabangsa	4.5
Mempunyai kelayakan akademik yang tinggi (berijazah)	4.5
Muda	3.0

Sumber: Soal selidik di lapangan, 2016

Berdasarkan Jadual 4.1, calon yang bersikap jujur, ikhlas dan amanah dilihat menjadi pilihan majoriti pengundi di Parlimen Pasir Salak iaitu sebanyak 91.0 peratus. Menurut responden yang disoal selidik, Datuk Seri Tajuddin bin Abdul Rahman (Ahli Parlimen Pasir Salak-BN) dilihat mempunyai kriteria terbabit. Beliau amanah dalam memikul tanggungjawab dan banyak membawa kepada pembangunan setempat. Rata-rata daripada responden menyatakan sifat mesra, mudah didekati dan rendah diri beliau antara faktor yang menyebabkan beliau disukai penduduk.

4.2 Kriteria Parti Politik Yang Dipilih

Secara umumnya, parti politik boleh dikategorikan sebagai satu bentuk organisasi yang berjuang untuk mendapatkan kuasa politik melalui proses pilihan raya. Oleh sebab itu, kehadiran parti-parti politik tidak dapat dielakkan dalam satu-satu proses pilihan raya. Menurut Sigmund Neuman (dalam Mariam Budiardjo 1982: 14), "Parti politik adalah organisasi artikulatif yang terdiri daripada pelaku-pelaku politik yang aktif dalam masyarakat, iaitu mereka yang memusatkan perhatiannya pada pengendalian kekuasaan pemerintahan dan bersaing untuk memperoleh dokongan rakyat dengan beberapa kelompok lain yang mempunyai pandangan yang berbeza-beza. Oleh demikian, parti merupakan perantaraan besar yang menghubungkan kekuatan dan ideologi sosial dengan lembaga pemerintahan rasmi dan mengaitkan aksi politik dengan masyarakat yang lebih luas".

Rakyat kini lebih bijak menilai ditambah pula dengan kemajuan sains dan teknologi yang memudahkan mereka mendapatkan info serta maklumat dengan hanya di hujung jari. Oleh itu, kriteria parti politik yang bertanding juga akan diteliti dan dinilai sebelum keputusan dibuat. Jika ditinjau dari aspek sejarah pilihan raya di P073 Pasir Salak, kawasan kajian merupakan kawasan yang dikuasai oleh Perikatan (kini BN) sejak Pilihan Raya Umum 1955 sehingga Pilihan Raya Umum 2013 dan sehingga PRU-13 (2013) kawasan ini dimenangi berterusan oleh BN menerusi calonnya iaitu Tajuddin bin Abdul Rahman.

JADUAL 2. Kriteria parti politik yang dipilih

Kriteria Parti Politik Yang Dipilih	Peratus (Ya)
Mengutamakan rakyat	89.0
Memperjuangkan isu kemanusiaan (ketelusan, keadilan, hak asasi manusia & anti rasuah)	72.5
Dapat menunaikan janji	66.5
Mampu menjana pembangunan & membasmi kemiskinan	61.5
Adil kepada semua pihak	52.0
Dapat mempertahankan agama & bangsa	48.0
Mempunyai agenda yang jelas serta berpandangan jauh	34.0
Memperjuangkan bangsa	24.5
Menjaga perpaduan kaum dan penyatuan bangsa	15.5
Parti yang berpegang teguh pada prinsip perjuangan	14.5
Mempunyai calon berkaliber, bersih & berpendidikan tinggi	11.5
Mempunyai trek rekod yang baik	11.5
Memperjuangkan isu alam sekitar	3.5

Sumber: Soal selidik di lapangan, 2016

Berdasarkan Jadual 2, kriteria parti politik yang tertinggi dipilih oleh responden ialah parti yang mengutamakan rakyat iaitu sebanyak 89.0 peratus dan parti yang memperjuangkan isu alam sekitar merupakan kriteria terendah dipilih responden iaitu 3.5 peratus. Responden memilih parti yang mengutamakan rakyat sebagai kriteria terpenting agar segala keperluan rakyat didengari dan segala dasar yang dibentuk tidak membelakangkan rakyat. Oleh itu, Perdana Menteri Malaysia YAB Dato' Sri Mohd Najib Tun Razak memperkenalkan Gagasan 1Malaysia yang berpaksikan prinsip "Rakyat Didahulukan, Pencapaian Diutamakan" bagi melahirkan bangsa Malaysia yang lebih berdaya tahan dalam menghadapi pelbagai cabaran yang dibawa oleh arus globalisasi, termasuk dalam bidang sosial, ekonomi dan politik. Konsep ini bertepatan dengan cita rasa rakyat Malaysia dan sejajar dengan peruntukan yang termaktub dalam Perlembagaan Persekutuan dan Prinsip-Prinsip Rukun Negara. Gagasan 1Malaysia bertujuan memperkukuhkan hubungan dan kerjasama antara rakyat pelbagai kaum di negara ini sebagai senjata utama untuk menghadapi pelbagai ancaman dan cabaran, yang bertujuan menggugat kesejahteraan hidup mereka. Gagasan ini juga, jika dihayati sepenuhnya oleh semua pihak, mampu menjadikan Malaysia sebuah negara yang lebih aman dan maju dalam segenap bidang serta disegani oleh seluruh dunia.

4.3 Isu Yang Selalu Dibincangkan

Kaedah pungutan pendapat awam telah sekian lama wujud dan digunakan oleh ahli sains sosial untuk tujuan akademik mahu pun komersial. Persepsi atau pendapat awam tentang isu-isu di kawasan setempat kediaman responden merupakan suara dan hak rakyat yang perlu diteliti dengan mendalam serta berhati-hati oleh kerajaan pemerintah kerana persepsi pengundi yang bakal menentukan kemenangan sesebuah parti dalam pilihan raya. Menjelang Pilihan Raya Umum pasti akan muncul pelbagai isu yang akan menjadi satu topik perbualan yang hangat dalam kalangan pengundi. Antara isu yang sering kali mendapat perhatian umum menjelang musim pilihan raya adalah isu pemulihan ekonomi yang merangkumi isu kenaikan harga barang terutamanya bahan api dan minyak petrol.

JADUAL 3. Isu yang selalu dibincangkan

Isu Yang Selalu Dibincangkan	Peratus (Ya)
Pemulihan ekonomi/harga barang/minyak	86.0
Isu pembangunan setempat	49.5
Pekerjaan	44.0
Isu masalah sosial	40.5
Isu petempatan/perumahan	31.0
Isu perhubungan dan pengangkutan	20.5
Rasuah/ salahguna kuasa	16.5
Isu kepimpinan	16.5
Pendidikan	16.0
Isu kebersihan	10.5
Isu air	9.0
Kestabilan dan perpaduan	8.0
Isu tanah	7.5
Isu alam sekitar	5.5

Sumber: Soal selidik di lapangan, 2016

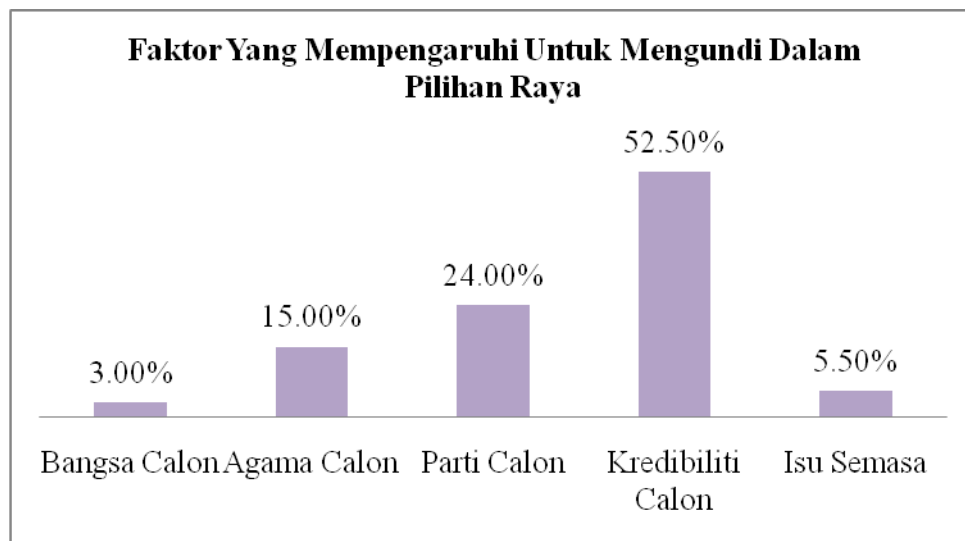
Jadual 3 menunjukkan hasil analisis daripada data yang diperoleh dalam borang soal selidik dengan penduduk (responden) adalah sebanyak 86 peratus daripada keseluruhan responden Parlimen Pasir Salak menjawab 'ya' bagi isu pemulihan ekonomi atau kenaikan harga barang dan minyak bagi isu yang popular dalam kalangan penduduk tempatan. Terdapat beberapa orang responden yang memberi pendapat bahawa harga barang pasti akan naik secara mendadak selepas musim pilihan raya tamat untuk menampung semula kos ketika proses berkempen dijalankan. Namun begitu, ada juga responden yang berfikir rasional dengan tidak menyalahkan mana-mana pihak kerajaan di atas isu kenaikan harga barang, tetapi menasihatkan rakyat agar berbelanja secara berhemah dan berjimat cermat di samping meningkatkan usaha dan kualiti sektor pekerjaan yang diceburi agar dapat mengatasi masalah inflasi dalam negara. Bagi responden dalam kalangan pelajar pula, mereka menyimpulkan bahawa negara ketandusan sumber daripada segi pengeluaran produk dan terpaksa menaikkan harga barang untuk menampung kos pentadbiran negara. Tidak kurang juga, responden yang terlalu fanatik dengan PAS menyatakan rasa marah dan kecewa terhadap isu inflasi dengan melemparkan pelbagai spekulasi mengenai pemimpin BN.

Seterusnya, isu alam sekitar merupakan isu yang tidak menjadi pilihan masyarakat dengan peratusan paling rendah sebanyak 5.5 peratus bagi seluruh kawasan kajian. Berdasarkan dapatan menerusi perbualan ringkas dengan responden, rata-rata menyatakan bahawa isu alam sekitar merupakan isu yang kurang dibincangkan di kawasan kajian. Walaupun terdapat pelbagai isu alam sekitar yang

berlaku di kawasan kajian, namun, masalah ini ditangani dengan baik oleh pihak/institusi yang bertanggungjawab. Pelbagai langkah pemeliharaan, pemuliharaan dan mitigasi dijalankan dengan menyeluruh bagi memastikan kawasan sekitar sentiasa berada dalam keadaan yang baik. Jadi tidak hairanlah jika kawasan Teluk Intan terkenal sebagai destinasi pelancongan terutamanya dengan mercu tanda kebanggaan ‘Telok Anson’ iaitu Menara Condong. Kawasan ini dijaga dengan baik dan alam sekitar berada di tahap yang membanggakan.

4.4 Faktor Yang Mempengaruhi Untuk Mengundi Dalam Pilihan Raya

Kerusi Parlimen Pasir Salak pada pilihan raya umum ke-13 (2013) dimenangi oleh BN menerusi calonnya iaitu Tajuddin bin Abdul Rahman (24,875 undi) dengan mengenyahkan calon PKR iaitu Mustaffa Kamil bin Ayub (17,489 undi) dengan majoriti 7,386 undi dan peratusan buang undi sebanyak 84.50 peratus. Jika ditinjau dari aspek sejarah pilihan raya, kawasan kajian yang dikenali sebagai Parlimen Pasir Salak merupakan kawasan yang dikuasai oleh Perikatan (kini BN) sejak Pilihan Raya Umum 1955 sehingga Pilihan Raya Umum 2013. Oleh yang demikian, boleh dikatakan bahawa BN telah bertapak kukuh di hati pengundi sejak dahulu lagi di kawasan kajian. Aspek yang mempengaruhi pengundi untuk mengundi dalam pilihan raya dilihat merupakan aspek penting dalam menentukan kemenangan parti.

RAJAH 2. Faktor yang mempengaruhi untuk mengundi dalam pilihan raya
Sumber: Soal selidik di lapangan, 2016

Berdasarkan Rajah 2, 52.5 peratus responden memilih kredibiliti calon sebagai faktor terpenting dalam mempengaruhi keputusan mengundi dalam pilihan raya dan mencatatkan peratusan tertinggi berbanding 3 peratus sahaja yang memilih bangsa calon dalam membuat pilihan.

Setiap kali kempen pilihan raya menjelang, pemimpin dan calon parti pemerintah dan pembangkang giat mengadakan kempen meraih undi rakyat. Pelbagai corak bahasa dan teknik ucapan yang digunakan oleh kedua-dua pihak semasa berkempen. Calon perlu mengurangkan retorik, bercakap menggunakan fakta dan tidak menipu. Fakta ini sudah pasti akan mempengaruhi pengundi untuk menyokong calon tersebut dan perkara ini mencerminkan kredibiliti calon itu sendiri. Ini menekankan bahawa dalam pilihan raya, kredibiliti serta kata-kata dan bahasa yang

digunakan merupakan faktor penting dalam memenangi hati dan mempengaruhi keputusan pengundi. Hal ini kerana, calon parti sedar bahawa para pengundi memerhatikan mereka dan memberikan undi sekiranya mempunyai kepercayaan terhadap kredibiliti calon.

Oleh itu, mereka haruslah mampu menarik kepercayaan pengundi sebagai wakil yang dapat berkhidmat dengan baik kepada pengundi dan rakyat secara umum. Mereka haruslah menyakinkan pengundi bahawa mereka mampu memikul amanah sebagai pemimpin yang dipilih. Misalnya dalam penekanan isu yang sensasi yang disampaikan sama ada secara ceramah atau dialog semasa berkempen, calon haruslah menggunakan corak bahasa yang pelbagai yang bersesuaian dengan peringkat pendengar dan demografi penduduk. Pengundi semakin bijak dan matang dalam menilai kemampuan dan keupayaan calon. Kredibiliti calon dilihat menjadi faktor utama menarik kepercayaan serta kemampuan calon terlibat dalam menyumbang kemakmuran rakyat keseluruhannya.

5. Kesimpulan

BN mempunyai peluang yang besar untuk menang dalam pilihan raya di Parlimen Pasir Salak. Hal ini demikian kerana, setiap kali menjelang pilihan raya, BN akan menggunakan peluang yang ada untuk memancing undi dan salah satu daripada strateginya adalah dengan menggunakan isu dalam berkempen disamping menggunakan kaedah yang lain. Selain itu, jika ditinjau dari aspek sejarah pilihan raya, kawasan kajian yang dikenali sebagai Parlimen Pasir Salak merupakan kawasan yang dikuasai oleh Perikatan (kini BN) sejak Pilihan Raya Umum 1955 sehingga Pilihan Raya Umum 2013. Jadi, sudah terbukti bahawa responden di kawasan kajian merupakan majoriti pengundi BN. Parti pembangkang juga dilihat mempunyai cara yang tersendiri bagi memastikan kemenangan parti dan mempengaruhi pengundi untuk mengundi parti ini dalam pilihan raya.

Pilihan raya merupakan suatu proses penting dalam melaksanakan sistem pemerintahan demokrasi yang melibatkan dua atau lebih parti politik yang bertanding untuk meraih undi pengundi sekaligus memegang kuasa di sesebuah kawasan pilihan raya sama ada pada peringkat Parlimen atau DUN. Pengundi adalah salah satu komponen yang menentukan kemenangan sesebuah parti yang bertanding. Oleh yang demikian, persepsi serta partisipasi mereka dalam proses politik tempatan wajar diberi perhatian agar pilihan politik mereka bersifat rasional. Justeru, kriteria parti dan calon yang bakal dipilih perlu dikenal pasti, diteliti dan difahami tingkah laku politik mereka kerana penglibatan serta sikap mereka terhadap politik dalam negara adalah berhubungan secara langsung dengan keputusan pilihan raya.

Isu politik merupakan isu yang tidak akan selesai untuk dikaji disebabkan sifatnya yang terbuka dan umum. Hal ini demikian kerana berpolitik adalah hak semua tidak kira pangkat, jantina, bangsa, agama dan keturunan kerana ianya berkaitan dengan hak atau tanggungjawab seseorang kepada parti, negeri dan negara. Setiap orang berhak untuk terlibat dalam politik tetapi sejauh mana penglibatan itu dapat ditafsirkan sukar diketahui kerana penglibatan seseorang individu dengan individu yang lain adalah amat berbeza antara kawasan, kaum, negara dan faktor-faktor lain. Justeru, responden di kawasan Parlimen Pasir Salak sememangnya mempunyai minat yang mendalam terhadap politik dan tindakan politik mereka ini jelas menggambarkan kecenderungan yang tinggi dalam berpolitik. Perkara ini sedikit sebanyak dapat mempengaruhi undian serta mampu membawa kemenangan kepada mana-mana parti yang bertanding dalam pilihan raya.

Rujukan

- Amer Hamzah Arshad. (2011). The real question on Perak. In Audrey Quay. *Perak: A State of Crisis*. Petaling Jaya: Liberal Banter Sdn. Bhd.
- Amer Saifude Ghazali. (2013). Analisis dan pola pengundian. Dlm. Mohammad Redzuan Othman & Amer Saifude Ghazali. *Pilihan Raya Kecil Parlimen Bukit Gantang 2009*. Kuala Lumpur: Pusat Kajian Demokrasi dan Pilihan Raya Universiti Malaya (UMCEDEL).
- Amir Hasan Dawi. (2013). Pola pengundian di Perak dalam PRU-13. Dlm. Shamsul Amri Baharuddin & Mansor Mohd Noor (Editor). *PRU-13: Siapa Pilihan Pengundi?*. Bangi: Institut Kajian Etnik, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Bloggers Network Perak. (2009). *Rampasan Kuasa Negeri Perak Durjana UMNO-BN: Siapa Menteri Besar yang Sah Mengikut Undang-Undang*. Ipoh: Bloggers Network Perak.
- Haslinda Mohd Anuar. (2020). Election during COVID-19 pandemic: Constitutional Perspectives. *International Journal Of Law, Government And Communication (IJLGC)*, 5(21), 277-284.
- Iskandar Dzulkarnain Ahmad Junid. (2020). The Battle for Perak. In Edmund Terence Gomez and Mohamed Nawab Mohamed Osman. *Malaysia's 14th General Election and UMNO's Fall: Intra-Elite Feuding and the Pursuit of Power*. London and New York: Routledge.
- Junaidi Awang Besar & Mohd Fuad Mat Jali. (2009). Pola politik mengikut kaum di kawasan Parlimen Bukit Gantang (P059). *Seminar Malindo-Nusantara (I)*. The Hills Bukittinggi Hotel, Bukittinggi, Provinsi Sumatera Barat, Indonesia. 16-17 Disember.
- Junaidi Awang Besar & Mohd Fuad Mat Jali. (2013). Pola pengundian dalam Pilihan Raya Kecil 2009-2011 di Malaysia. Dlm. Shamsul Amri Baharuddin & Mansor Mohd Noor (Editor). *PRU-13: Siapa Pilihan Pengundi?*. Bangi: Institut Kajian Etnik, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Junaidi Awang Besar & Rosniza Aznie Che Rose. (2021). Sentimen dan sokongan politik luar bandar. Dlm. Suhana Saad, Azima Abdul Manaf & Mohd Fuad Mat Jali (Pnyt.). *Kelestarian Pembangunan Komuniti Luar Bandar di Malaysia*. Hlmn. 81-103. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Junaidi Awang Besar, Rosmadi Fauzi & Mohd Muslim Said. (2021). Geografi Pilihan Raya Parlimen Bagan Serai: Isu dan aplikasi. *Demokrasi dan Pilihan Raya*, 5(1), 50-79.
- Junaidi Awang Besar, Mohd Faiz Mohd Zain, Rosmadi Fauzi, Amer Saifude Ghazali & Mohd Fuad Mat Jali. (2014). Analisis Pilihan Raya Kecil (PRK) 2013-2014 di Malaysia dengan menggunakan pendekatan Teori Pilihan Rasional, Teori Identifikasi Parti dan Model Sosiologi. *Persidangan Antarabangsa Hubungan Malaysia-Indonesia Ke-8 (PAHMI8) (The 8th International Conference On Malaysia-Indonesia Relations)*. Fakultas Hukum, Universitas Lancang Kuning (UNILAK), Pekanbaru, Provinsi Riau, Indonesia. 23-25 September.
- Junaidi Awang Besar, Mohd Fuad Mat Jali, Abdul Halim Sidek, Yahaya Ibrahim, Noor Aziah Hj. Mohd Awal & Khaidzir Hj. Ismail. (2010). Analisis trend pengundian berdasarkan kaum di kawasan Bukit Gantang, Perak. *E-Bangi*, 5(1), 26-37.
- Kamaruddin Yaakob. (1988). *Riwayat Hidup Menteri Besar-Menteri Besar Perak Darul Ridzuan*. Ipoh: Yayasan Perak.

- Khairi Ariffin, Ramli Saadon & Tuan Waheeda Tuan Chik. (2019). Pilihan Raya Umum ke-14 di Negeri Perak. Dlm. Zulkanain Abdul Rahman, Rosmadi Fauzi & Amer Saifude Ghazali (Editor). *Pilihan Raya Umum Ke-14: Isu dan Cabaran Malaysia Baharu*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Kuek Ser Kuang Keng. (2012). By-Election 4: P59 Bukit Gantang, Perak (March 29-April 7, 2009). In Wong Chin Huat & Soon Li Tsin (Editor). *Democracy at Stake? Examining 16 By-election in Malaysia, 2008-2011*. Petaling Jaya: Strategic Information and Research Development Centre (SIRD).
- Madhi Hasan & Muhamad Nadzri Mohamed Noor. (2017). *Kerajaan Pakatan Rakyat di Perak: Gelora dalam Politik Gabungan*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Nur Adilah Shahirah Shafie, Ariff Aizuddin Azlan & Mazlan Che Soh. (2021). Pilihan Raya Kecil Slim 2020 di Perak, Malaysia: Prestasi Perikatan Nasional. *E-Bangi*, 18(7), 222-242.
- Reema B. Jagtiani. (2014). Lumut, Perak: Patronage, clientism and the post-coup Order. In Meredith L. Weiss. *Electoral Dynamics in Malaysia: Finding from the Grassroots*. Petaling Jaya: Strategic Information and Research Development Centre (SIRD).
- Siti Noranizahhafizah Boyman & Jayum Anak Jawan. (2016). Kegoyahan Pakatan Rakyat di Perak. Dlm. Muhamad Takiyuddin Ismail, Sity Daud (Editor). *Pilihan Raya Umum Ke-13: Kesenambungan Politik Baharu, Kekentalan Politik Lama*. Sintok, Kedah: Penerbit Universiti Utara Malaysia.
- Siti Noranizahhafizah Boyman, Yazid Saleh, Mohmadisa Hashim, Hanifah Mahat, Nasir Nayan & Samsudin Suhaili. (2021). Rasional politik pilihan raya di Perak dalam PRU-14. Dlm. Junaidi Awang Besar, Mohd Fuad Mat Jali & Nur Azuki Yusuff (Penyelenggara). *Dinamika Politik Pilihan Raya di Malaysia dalam PRU-14*, hlm. 201-227. Kota Bharu: Penerbit Universiti Malaysia Kelantan.